

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ДЕНТАЛНА ИМПЛАНТОЛОГИЈА - СКРИПТА“ ОД ПРОФ. Д-Р ЦЕНА ДИМОВА, АСС. Д-Р КИРО ПАПАКОЧА И АСС. Д-Р КАТЕРИНА ЗЛАТАНОВСКА НА ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствени основи за остварување на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, како и Одлука бр. 2502-288/3 од 108. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултет за медицински науки при УГД - Штип, одржана на 27.12.2013 година, формирана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Ерол Шабанов, редовен професор во пензија, специјалист по стоматолошка протетика;
- проф. д-р Драгољуб Велески, редовен професор во пензија, специјалист по стоматолошка протетика;
- проф. д-р Ивона Ковачевска, вонреден професор на Факултет за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, специјалист по болести на забите и ендодонтот,

за рецензија на приложениот ракопис „Дентална имплантологија - скрипта“ од авторите проф. д-р Цена Димова, асс. д-р Киро Папакоча и асс. д-р Катерина Златановска, наменет за скрипта за студентите од прв циклус на додипломска настава на студиските програми Општа стоматологија и Стручни студии за забни техничари - протетичари на Факултетот за медицински науки.

По извршениот преглед на ракописот, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Опити податоци за ракописот

Ракописот „Дентална имплантологија - скрипта“ од проф. д-р Цена Димова, асс. д-р Киро Папакоча и асс. д-р Катерина Златановска е конципиран и пишуван според Наставниот план и програма на предметот Имплантологија, кој се изучува на студиите од првиот циклус на додипломска настава на Студиската програма по стоматологија на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, во десетти семестар, како задолжителен предмет со 2+0+1 неделен фонд на часови и 4 кредити. Исто така, ракописот е пишуван според Наставниот план и програма на предметот Дентална имплантологија, кој се изучува на студиите од првиот циклус на додипломска настава на Стручните студии за забни техничари – протетичари, исто така на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, во шести семестар, како задолжителен предмет со 2+3+1 неделен фонд на часови и 5 кредити.

Ракописот што им е доставен на рецензентите претставува целосен материјал преку кој студентите ќе можат да добијат сознанија потребни за предметната материја, но и ќе можат целосно да се реализираат барањата на предметната програма и ЕКТС системот.

Податоци за обемот на ракописот

Содржината на ракописот, кој е наменет за издавање на привремено учебно помагало - скрипта по предметите Имплантологија и Дентална имплантологија, е претставен во текст од вкупно 81 страници, 34 илустрации и три табели. Трудот е пишуван во А4 формат со нормален проред, употребен е фонт Ariel и со големина на буквите 12. Ракописот е подготвен според стандардната методологија, а обемот на трудот и неговата содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на ист или сличен наслов

Ракописот за скриптата е резултат на опсежно пребарување на обемната стручно-научна литература на домашните и светски простори.

Постојат учебни помагала со следниве наслови „Стоматолошки супраструктури над импланти” (2005) и „Дентална имплантологија” (електронски извор) (2010), кои делумно во некои тематски единици одговарат на програмата по предметите Имплантологија и Дентална имплантологија, но не целосно според акредитираната наставна содржина. Имено, според програмскиот концепт предметите опфаќаат многу поширока и подетална содржина на поставените тематски единици.

Авторите на јасен и едноставен начин, со разбирлив стил на ракописот сублимирано ја претставуваат материјата што се изучува во овие предмети од имплантологијата. Од особена важност е да се потенцира специфичниот пристап кон содржините, со цел да се прикаже и потенцира практичното значење на современите сознанија, со што се потврдува темелниот пристап во подготовката на ракописот.

Краток опис на содржината

Ракописот е напишан на лесен и разбирлив јазик. Материјата е конципирана во дванаесет тематски единици кои претставуваат една целина.

Имено, во првото поглавје *Историски аспекти за оралната имплантологија и нејзина иднина* се зборува за почетоците и развојот на имплантологијата како научна гранка. Во следното поглавје *Употреба на биоматеријалите и значењето на биомеханиката во оралната имплантологија* се обработуваат видовите материјали од кои се изработуваат имплантите и важноста на распределба на правецот на пренесувањето на силите врз нив и ефектот од тоа.

Следните три поглавја насловени како *Основни физиолошки процеси на коската, нејзино здравување, созревање и значење за функционалноста; Хируршка анатомија на максиларната и мандибуларната коска и нивна класификација и Мускули, нерви и артерии во орофацијалната регија и нивно значење за вградување на импланти* обработуваат теми од аспект на применета анатомија од орално-хируршки аспект и физиологија на коскените ткива на горната и долната вилица.

Во понатамошните поглавја на систематичен и детален начин се прикажува материјата распределена во следниве наслови *Ретенција и примарна стабилизација на имплантите и Дијагноза, план за терапија и подготовка на пациентот за имплантирање (селекција на пациентите, нивно запознавање, анамнеза)*. Во следните неколку поглавја *Планирање на резови, избор на импланти и трансмукозна надградба; Имплантолошки системи; Вградување на импланти за надоместок на заби во постекстракциона рана и Трансдентални импланти* исцрпно се образложени содржините кои се однесуваат на поставување на имплантите во устата на пациентот, почнувајќи од планирањето, изборот на соодветен систем и облик и форма на имплант итн.

Во поглавјето со наслов *Трансплантација на меки и тврди ткива* се зборува за основните начела и правила за трансплантација на ткива во оралната празнина, додека во поглавјето со наслов *Вградување на алогени материјали и веитачка коска* се потенцираат индикациите за ставање на различни видови алогени материјали во коскените дефекти.

Потоа на систематичен и јасен редослед се обработува *Локални и системски компликации во текот на имплантацијата, мукозит и перимплантитис*, а во поглавјето *Аугментација* се раскажува за можностите за зголемување на коскените ткива во нивна ширина и висина.

Во последните две поглавја *Поставување на абатмент по завршена остеоинтеграција – земање на анатомски отпечаток* и *Планирање за идната протетска надградба на имплантите* се обработуваат аспектите на изработка на стоматопротетичка супраструктура над имплантите, почнувајќи од земањето на отпечаток до финалната изработка на коронка.

Приложениот ракопис „Дентална имплантологија - скрипта” од проф. д-р Цена Димова, ас. д-р Киро Папкоча и ас. д-р Катерина Златановска претставува рационално и систематично структуриран и сублимиран материјал на една поширока тема, која на

студентите на многу едноставен начин ќе им ги претстави основните теоретски знаења од областа на денталната имплантологија.

Цитирана е литература од европското и балканското подрачје.

Врз основа на гореизнесеното, Комисијата го предлага следниов

ЗАКЛУЧОК

Ракописот за учебното помагало „Дентална имплантологија - скрипта” од проф. д-р Цена Димова, асс. д-р Киро Папкоча и асс. д-р Катерина Златановска опфаќа одбрани поглавја за денталната имплантологија, според Наставната програма и содржина на предметите Имплантологија и Дентална имплантологија за студентите на првиот циклус студии на студиите по стоматологија и стручните студии за забни техничари - протетичари на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” – Штип.

Со издавањето на овој ракопис студентите на стоматологија и стручните студии за забни техничари - протетичари ќе имаат можност да ја изучуваат денталната имплантологија на македонски јазик.

Приложениот ракопис во целост ги задоволува критериумите за учебно помагало – скрипта и условите за издавање пропишани според Правилникот за единствените основни за остварување на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев” – Штип.

Рецензентската комисија има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет ракописот „Дентална имплантологија - скрипта” од проф. д-р Цена Димова асс. д-р Киро Папкоча и асс. д-р Катерина Златановска да биде издаден како учебно помагало – скрипта за студентите на стоматологија и стручните студии за забни техничари - протетичари на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” – Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Ерол Шабанов, с.р.

Проф. д-р Драгољуб Велески, с.р.

Проф. д-р Ивона Ковачевска, с.р.